

Internetové stránky věnované výuce českého jazyka určené žákům se specifickými poruchami učení

Mgr. Kamila Balharová

Poruchy učení je termín označující heterogenní skupinu obtíží, které se projevují při osvojování a užívání řeči, čtení, psaní, naslouchání a matematiky. Obtíže mají individuální charakter a vznikají na podkladě dysfunkcí centrální nervové soustavy.

Porucha je sice závažnou překážkou v osvojování vědomostí, mnohem závažnější je však celý řetěz nepříznivých následků. Obtíže při osvojování si čtení a psaní ovlivňují proces získávání dalších poznatků, což může vést k zaostávání ve vědomostech. To se negativně odráží v hodnocení a klasifikaci, které bývají horší, než odpovídá skutečným schopnostem dítěte. Nepříznivé hodnocení ze strany učitele oslabuje motivaci ke školní práci, snižuje sebehodnocení dítěte.

Žáci s těmito problémy bývají na I. stupni zařazeni do specializovaných tříd a na II. stupni se obvykle integrují do běžných tříd. Někteří z nich však tento přechod obtížně zvládají, zažívají neúspěch a jejich sebevědomí klesá na minimum. S takovými žáky se běžně setkávám na naší škole, neboť máme specializované třídy i na II. stupni. Přecházejí k nám i žáci z ostatních škol, pokud integraci nezvládli k všestranné spokojenosti.

Při vzniku internetových stránek s názvem kaminet.wz.cz jsem se snažila zohledňovat nejčastější problémy dětí s dyslexií. Jde o zvýšenou unavitelnost, poruchy paměti, pozornosti a prostorové orientace. Tito žáci potřebují mechanické procvičování stejného testu, pracovat ve dvojici.

Proto jsem vytvořila testy omezené velikostí, které jsou stereotypní, používají velká písmena, nerozptylující prostředí bez množství obrázků. Podle mých zkušeností práce dítěte na počítači současně pomáhá překonávat motorické deficity současně nutí ke zklidnění a soustředění. Přesvědčila jsem se o tom, že pokud již pochopí princip, dokáží ho používat stejně úspěšně jako žák bez poruchy učení.

KamiNet začal fungovat před čtyřmi lety. Tenkrát pouze část výuky angličtiny pro dyslektiky a rok na to byla spuštěna část češtiny. Protože jsem na webu objevila vyhovující stránky obsahující doplňování pravopisu, věnovala jsem se výrobě mluvnických testů.

Český jazyk je rozdělen na literaturu podle ročníků a na mluvnici podle témat. Nejprve se podíváme na mluvnici.

Každá stránka obsahuje připomenutí pravidel (tzv. tahák), který má osvěžit paměť a pojmenované testy. Modré jsou určeny na procvičování doma, o přestávce nebo i v hodině, neboť žákovi řeknou, které otázky odpověděl chybně. Žáci se mohou do vyplněného testu vrátit a opravit si ho.

Fialové testy nepovolují dodatečné opravy. Obsahově jsou s modrými totožné.

Snažím se stejné testy řadit podle náročnosti. Používám je i při frontálním vysvětlování látky, při použití dataprojektoru nebo interaktivní tabule napojené na internet. Osvědčilo se mi použití v počítačové učebně, když po frontální společné práci si mohou na testu sami vyzkoušet, zda látku pochopili.

Zpočátku jsem se obávala, že je náročnost těchto testů příliš nízká, ale zkušenosti ukazují, že pro žáky s dyslexií nikoli. Teprve po několika opakováních dosahují přijatelných výsledků.

V části věnované literatuře jsem se zaměřila na zjednodušené vysvětlení literárních pojmů. Jedná se o informace, které se obtížně vyhledávají. Žáci s dyslexií mívají problémy se zapamatováním nových pojmů a my si často vůbec neuvědomujeme, že se pro ně jedná o něco nového.

Proto jsem k literatuře vytvořila jiný druh testů, na kterých si mohou procvičit, zda již pojmy znají. Tím, že jsou tyto testy jednodušší, mohou žáci zažít pocit úspěchu, pocit, že konečně něco pochopili.

Na KamiNetu také najdete plány výuky pro mé třídy. Ty slouží především pro rodiče, pokud chtějí svým dětem pomoci. Mohou se podívat, jakou látku zrovna probíráme a co mohou s dítětem opakovat.

Vše na stránkách je psáno html kódem, maximálně s použitím jednoduchých java skriptů. K tomuto mě vedla potřeba poskytnout některým žákům KamiNet vypálený na CD, kde by nebylo možno používat např. php skripty.

Občas píšeme na počítači i písemky. Často jsou formou doplňovacích testů, které také vystavuji na internetu. Tento typ písemné práce si moji žáci i já pochvalujeme. Oni proto, že rádi pracují na internetu, je to něco nového a já proto, že se mi dobře čte. Na tyto písemky bývá odkaz ukrytý v KamiNetu, žáci tedy pracují ve známém prostředí.

Kamizdat na rozdíl od KamiNetu je určen primárně pro učitele jako metodika. Všechna témata mám ověřena na třídách se žáky s dyslexií. Velmi se mi osvědčilo právě u nich vyučovat v cyklech. Znamená to, že celý 1 týden v měsíci věnuji všechny hodiny češtiny jedné složce např. slohu. Mohu tak, navazovat plynule na minulou hodinu a žáci nezapomenou, co dělali.

Jedna z částí Kamizdatu je sloh, koncipovaný jako série na sebe navazujících postupů. Jako doplněk jsou zde označené části připravené rovnou k tisku. Jedná se o zápisy a další materiály, které můžete použít k výuce daného tématu.

V jednotlivých hodinách postupně odkrýváme tajemství slohového útvaru, tak abychom na konci mohli napsat slohovou práci. Rozdělení do hodin je pouze orientační. Žáci jsou obvykle zvědaví, co je čeká příští hodinu při společné práci a týdny slohu patří k těm oblíbenějším. Mohou ukázat, že i oni mají velkou fantazii. Podívejte se na ukázky jejich slohových útvarů, které vznikly v těchto týdnech.

Abych podobně zpestřila výuku literatury používám mimo jiné dramatické postupy, které jsem popsala v části Kamizdatu nazvané Dramatika.

Závěr

Závěrem bych chtěla poznamenat, že se jedná o bezplatné stránky. Mým cílem bylo dát šanci rodičům i dětem, kteří o takovouto pomoc stojí.

Stránky se i nadále vyvíjejí a rozrůstají podle potřeb mých žáků.

Od vzniku KamiNetu sleduji statistiku. O tom, že není zbytečný a používá se, svědčí i to, že za tři roky postupného vznikání eviduji průměrně 1500 přístupů měsíčně (počítám pouze 1 přístup denně z jedné IP adresy a nepočítala jsem prázdniny, kdy počet přístupů vykazuje velký úbytek). Věřím tedy, že nejsem sama, komu je tato pomůcka užitečná a kdo zaznamenává u svých žáků kladný efekt.

Děkuji Vám za pozornost.

Klíčová slova:

dyslexie, kaminet.wz.cz, kamizdat.wz.cz, výuka českého jazyka na internetu, metodika, sloh, literatura

Keywords:

dyslexia, kaminet.wz.cz, kamizdat.wz.cz, education of Czech language by web-sites, methodology, composition, literature

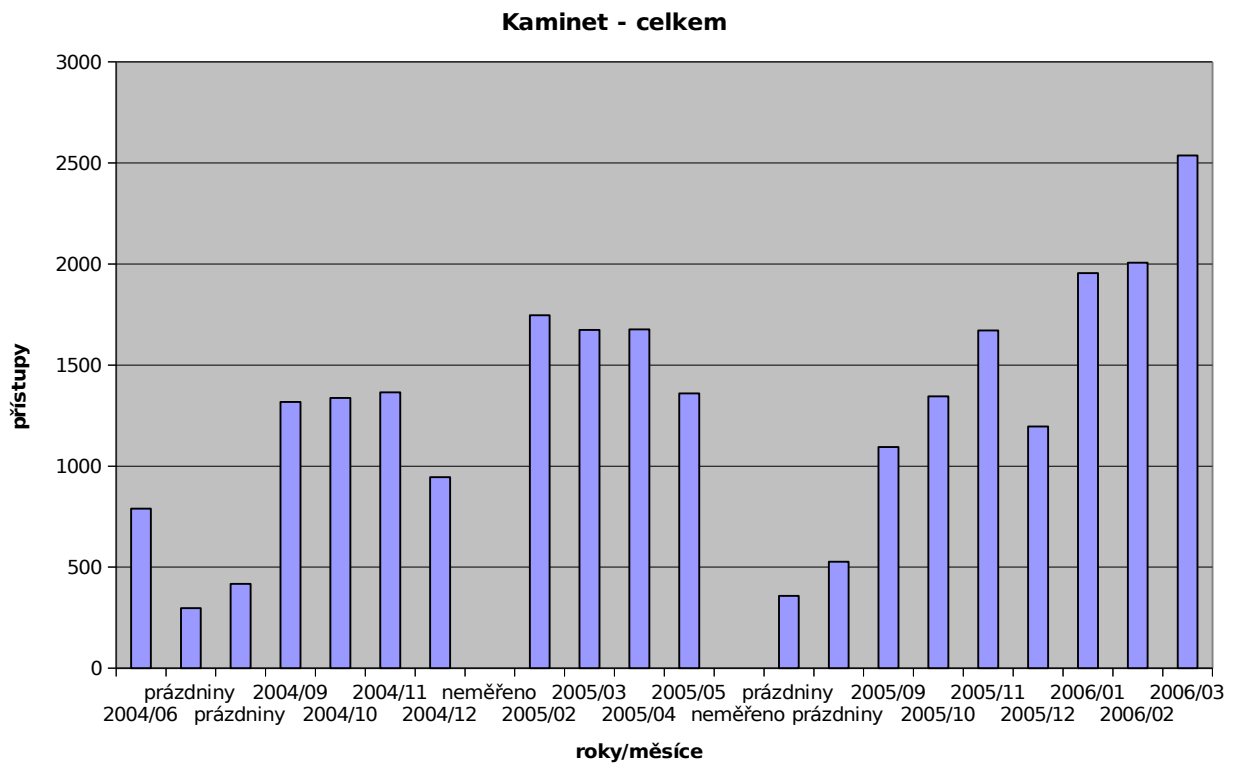
Resumé:

Internetové stránky věnované výuce českého jazyka určené žákům se specifickými poruchami učení. Autorka zpracovala internetové stránky <http://kaminet.wz.cz> pro výuku češtiny. Jsou zaměřené na pomoc především dětem s dyslexií na 2.stupni ZŠ. Stránky jsou využívány při výuce na více školách, jak ukazují výsledky statistického zpracování. Druhým tématem příspěvku jsou stránky <http://kamizdat.wz.cz> o metodice slohu podle osnov Obecná škola a některých námětech na výuku literatury pomocí dramatických postupů.

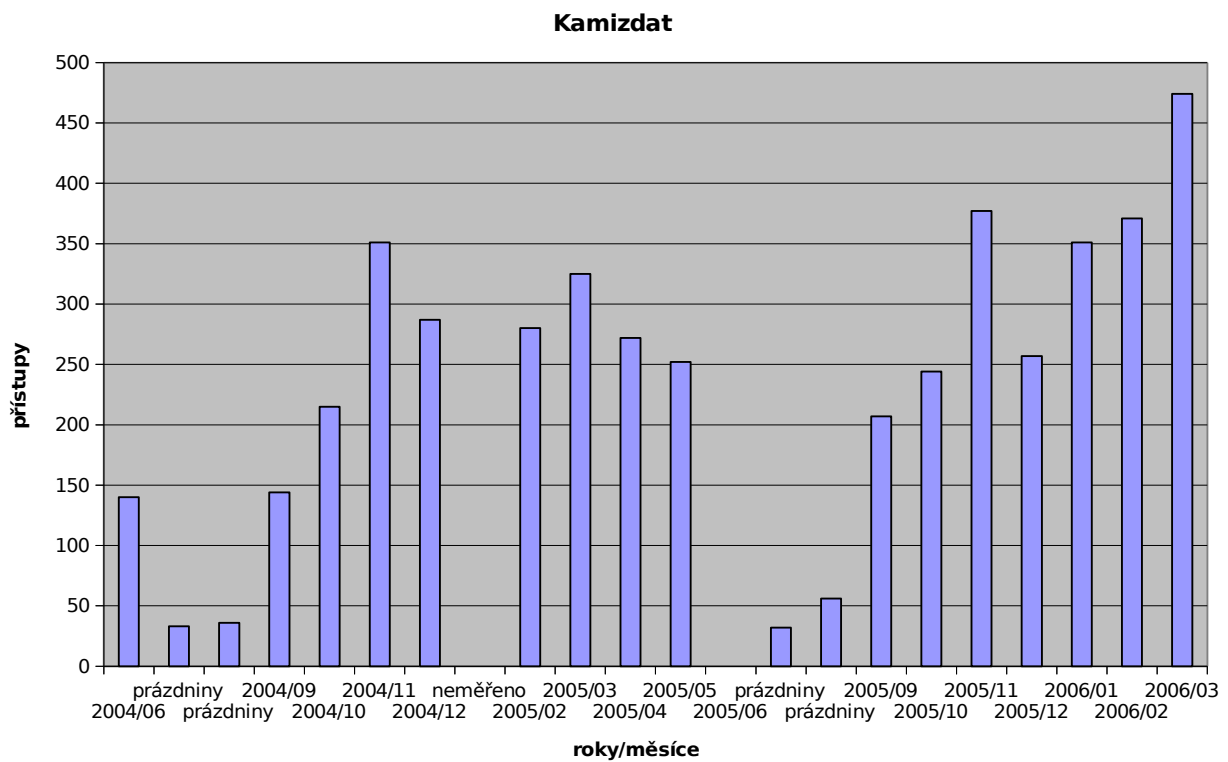
The author has made the web pages <http://kaminet.wz.cz> for education of Czech language. They are concentrated on helping children with dyslexia studying at secondary schools. These web pages are used for education in many schools, as is showed in results of the statistic survey. The second theme of the lecture are pages <http://kamizdat.wz.cz> about methodics of composition according to the curriculum Obecná škola, and about several suggestions for teaching literature by using dramatical methods.

Příloha:

1. Graf vývoje sledovanosti KamiNetu:

2. Graf vývoje sledovanosti Kamizdatu.

Použitá literatura:

1. Kolektiv: Vytváříme WWW stránky. Computer Press, Brno 1998
2. <http://www.jakpsatweb.cz>
3. Kolektiv: Slovník literární teorie. Československý spisovatel. Praha 1984
4. Kolektiv: Příruční mluvnice češtiny. Lidové noviny. Praha 1997
5. Zelinková, O.: Poruchy učení. Portál. Praha 2000
6. Krobotová, M.: Úvod do české stylistiky. Univerzita Palackého. Olomouc 2001